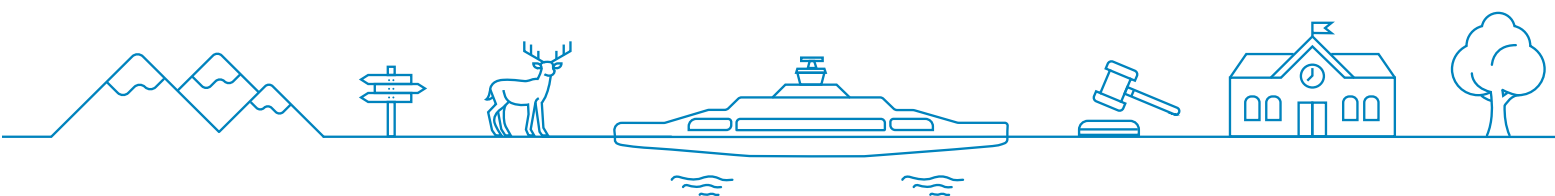

Møre og Romsdal
fylkeskommune

Rettleiar

-for ein trygg og god overgang til vidaregåande skole for ungdom med stort fråvær

Innhald

Forord	2
Innleiing	3
Nivådifferensierte tiltak	4
Universelle mål	5
Målretta tiltak	7
Intensive tiltak	11

Forord

Overgangen frå grunnskole til vidaregåande skole er ein viktig og avgjerande periode i elevane sitt liv. Denne overgangen inneber både faglege, sosiale og emosjonelle utfordringar, og det er derfor viktig at både ungdomsskolar og vidaregåande skolar samarbeider tett for å sikre at kvar elev får ein god start på sitt vidaregåande skoleløp.

I denne rettleiaren blir det presentert retningslinjer og tilrådingar for korleis overgangen kan handterast på best mogleg måte. Rettleiaren er utarbeidd av arbeidsgruppa for kvalitet i PPT, og han er retta mot lærarar, rådgivarar, rektorar og PPT-rådgivarar i både ungdomsskole og vidaregåande skole. Samarbeidet skal bidra til at elevane føler seg trygge, motiverte og forberedde til vidaregåande opplæring.

Rektorar har hovudansvaret for å legge til rette for ein smidig overgang, og i denne rettleiaren finn de konkrete råd og tiltak som kan bli implementerte i det daglege arbeidet. Rettleiaren er eit verktøy for å styrke samarbeidet mellom skolane og for å sikre ein heilskapleg og individuell tilnærming til kvar elev sitt behov.

Målet med rettleiaren er å bidra til ein meir strukturert og målretta overgang, som gir elevane dei beste moglegheitene for å lukkast i vidaregåande opplæring.

Vi håpar denne rettleiaren vil vere nyttig i arbeidet med å skape ein god og føreseieleg overgang for elevane, og ser fram til at skolane tek han i bruk for å fremme elevens beste.

Med venleg helsing,

Møre og Romsdal fylkeskommune

Arbeidsgruppe for kvalitet, PPT

Innleiing

Denne rettleiaren er meint for skolane og laga rundt elevar med stort fråvær. Målet er å skape ein trygg og god overgang frå grunnskolen til vidaregåande opplæring for desse elevane. Opplæringslova § 9-5 legg føringar for samarbeid mellom ungdomsskolen og vidaregåande skole i overgangen:

«Fylkeskommunen skal sørge for at elevane får ein trygg og god overgang frå grunnskolen til den vidaregåande opplæringa. Kommunen skal samarbeide med fylkeskommunen om overgangen.»

Møre og Romsdal fylkeskommune sine rutinar i *Informasjon om overgangen frå grunnskole til vidaregåande opplæring* trekker fram følgande moment for ein trygg overgang:

- Ungdommen og foreldre opplever overgangen som føreseieleg, og ungdommen veit kva dei kan forvente når dei begynner
- Fylkeskommunen er forbereddd på erfaringar ungdommane har med seg frå grunnskolen og samarbeider med kommunen om gode rutinar for overføring av opplysningar
- Eleven sitt beste skal være eit grunnleggande omsyn, og retten til medverknad skal illeggas stor vekt.

Vidare kjem vi inn på kva dette kan bety for elevar med stort fråvær.

Med **stort fråvær** meiner vi *«Fravær fra undervisningen og det sosiale fellesskapet i skolen, gyldig eller ugyldig, av et omfang/en hyppighet som medfører bekymring knyttet til elevens faglige utvikling, samt elevens sosiale tilhørighet og utvikling» (Ingul, 2011).*

Overgang er i denne rettleiaren definert som perioden frå eleven startar på 10. trinn og fram til oppstart i vidaregåande opplæring. Vidaregåande skolar og ungdomsskolar vil samarbeide på systemnivå om hausten i 10. trinn og på individnivå våren 10. trinn. Dette gir moglegheit for individuell tilrettelegging når det gjeld omsyn til eleven sine unike utfordringar og gjer det føreseieleg for elevar, foreldre, avgivar skole og mottakar skole.

Nivådifferensierte tiltak

Tiltakspyramide i fråværsarbeid: Det er venta aukande kompleksitet og mengde fråvær jo høgare ein kjem i pyramiden og derfor aukande krav til tiltak. Universelle tiltak er retta mot alle. Målretta tiltak er retta mot elevar med bekymringsfullt fråvær. Intensive tiltak er retta mot elevar med stort og komplekst fråvær.

Tabellane under tek utgangspunkt i tiltak som ein tenker fremmar ein trygg og god overgang frå grunnskolen til vidaregåande skole. Dei ulike tiltaka har forslag til ansvarsfordeling av oppgåver og oppfølging. Det kan variere på dei ulike skolane kven som utfører oppgåvene, alt etter stillingsressursar og rutinar på skolane. Grøn tabell beskriver universelle tiltak som alle elevar deltek i. Gul tabell inneheld målretta tiltak for elevar med bekymringsfullt fråvær, og rød tabell omhandlar intensive tiltak for elevar med komplekst fråvær.

Universelle tiltak er inkludert i denne oversikta for å gi eit overblikk over kva aktivitetar alle elevar i skolen får tilbod om, og for å synleggjere kva elevar med stort fråvær kan ha mista. Elevar som ikkje har kunna delta i dei universelle tiltaka, eller sårbare elevar som for eksempel elevar med autismespektervanskar, vil følgeleg ha behov for tiltak på sitt nivå, enten målretta eller intensive tiltak.

Elevar med stort fråvær kan også oppleve mangel på tilhøyrslø og svakare relasjonelle band til lærarar og medelevar. Skolen trenger meir tid for å kome i posisjon og bygge ein relasjon til desse elevane i tillegg til nivådifferensierte tiltak.

Følgande forkortingar er brukt i tabellane

- ITO: individuelt tilrettelagt opplæring
- USK – ungdomsskole
- VGS – vidaregåande skole
- VGO – vidaregåande opplæring
- OT – Oppfølgingstenesta
- PPT – pedagogisk psykologisk teneste
- BUP – Barne- og ungdomspsykiatrien
- IOPsky – skylagringsteneste for individuell opplæringsplan

Universelle mål

Universelle mål og tiltak – for alle elevar			
Mål 1: Eleven si stemme blir vektlagt ved innsøking til VGO. Legg vekt på karriererettleiing som bidreg til at eleven kan ta kvalifiserte val på bakgrunn av tilstrekkeleg kunnskap om innhaldet i utdanningsprogramma. Mål 2: Sikre ein føreseieleg overgang ved å forberede eleven på kva som møte hen på skolen når det gjeld oppmøte, opplæring, rettigheter og plikter. Mål 3: Sikre at fylkeskommunen(VGS) er forberedt på erfaringar ungdommane har med seg frå grunnskolen gjennom gode samarbeidsrutinar for informasjonsutveksling.			
Mål 1 og 2: Eleven si stemme og føreseieleg overgang			
Kva	Korleis	Kven	Når
Førebuingar for elevane i ungdomsskolen	Utdanningsval Karrieredagar Hospitering i VGO Orientering til elevane om tilboda i VGO Rettleiing om korleis søke VGO – ordinært inntak (ulike lokale tilbod, for eksempel open skole)	Lærar USK Fylkeskommunen Rådgivar / avdelingsleiar / andre VGO Rådgivar USK	USK Aug- mars

Skoleoppstart	Støtte seg til gode forskingsbaserte tiltak for gode læringsmiljø VIP makker/ Faste plassar FuelBox/bli kjent Foreldremøte Elevsamtalar Utviklingssamtalar	Lærarar, rådgivar, avdelingsleiar, miljøretteleiar.	VGO Aug- okt
Mål 3: Informasjonsutveksling og erfaringar			
Kva	Korleis	Kven	Når
Informasjonsutveksling	Søknad og eventuelt utfylling av meldeskjema	Rådgivar USK	USK jan- mars

Målretta tiltak

Målretta tiltak – for elevar med bekymringsfullt fråvær

Mål 1: **Eleven si stemme blir vektlagt** ved innsøking til VGO.

Legg vekt på karriererettleiing som bidreg til at eleven kan ta kvalifiserte val på bakgrunn av tilstrekkeleg kunnskap om innhaldet i utdanningsprogramma.

Mål 2: Sikre ein **føreseieleg overgang** ved å forberede eleven på kva som møte hen på skolen når det gjeld oppmøte, opplæring, rettigheter og plikter.

Mål 3: Sikre at fylkeskommunen (VGS) eller bedrift er **forberedt på erfaringar ungdommane har** med seg frå grunnskolen, gjennom gode samarbeidsrutinar for informasjonsutveksling.

Mål 1: Eleven si stemme og karriererettleiing

Kva	Korleis	Kven	Når
Individuell orientering om innhald i utdanningsval og orienteringsmøte	Sette opp møte med elev/føresette om utdanningsval. Utarbeider skriftleg informasjon som eleven kan få med seg.	Rådgivar ved USK eventuelt i samråd med kontaktlærar	USK Sept- Nov
Eksempel på Karriererettleiing frå Nordmøre	Karriererettleiing og informasjonsoverføring for elevar med stort fråvær som skal søke fortrinn eller individuell vurdering innan 1. feb	Rådgiver ITO vgs og USK samarbeider om møteplan. I tillegg deltar PPT for USK OG VGS, elev, føresette og kontaktlærar USK	USK/ VGS Nov- Jan
Støtte elev slik at hospitering er gjennomførbart. Vurdere fleire dagar ved behov.	Lærar/tilsett ved USK, med god relasjon til eleven forbereder og følger eleven på hospitering i VGO.	USK avtaler med aktuell VGS	USK sept- nov

Mål 2: Føreseieleg overgang ved kjennskap til moglegheiter, rettigheiter og plikter			
Kva	Korleis	Kven	Når
Bli kjent med korleis ei skoleveke ser ut på aktuelle og interessante program for eleven og «typiske» lærebedrifter som tek imot elevane på de ulike programma.	Informasjon gjennom utdanningsval eller egne treffpunkt ved behov.	Rådgivar USK	USK Okt- des
Trygge elev og føresette om moglegheiter for alternative måtar å få opplæring på eks; tilpassa løp, praksisbrev, fagkompetanse i bedrift, opplæringskontrakt	Rådgivar/PPT inviterer elev til samtale undervegs i vurdering av utbytte og mål for opplæring.	Rådgivar og PPT	USK Okt- des
Lage ein realistisk opptrappingsplan for vurdering med karakter der det er mogleg for å forberede elev på overgang til vgo	Faglærer jobbar saman med å finne gode måtar for å vurdere eleven sin fagkompetanse på.	Kontaktlærer, faglærer, i samarbeid med rådgivar, PPT i klasseråd, ressursteam	usk Etter avtale
Mål 3: informasjonsutveksling og erfaringar			
Kva	Korleis	Kven	Når
Fråværsføring som kartlegger mønster, avtaler, utvikling.	Gode rutinar for fråværsføring. Qlik sense app	Kontaktlærer og faglærer Rektorar deligerer ansvar	USK Heile året

Sikre samtykke til overføring av informasjon, meldeskjema i forbindelse med innsøking til VGO	Innhente samtykke frå elev og ev. føresette. Vektlegg nyttig informasjon om både vanskar, styrker og tiltak som har fungert	Rådgivar på USK	USK Des- jan
Openheit om vanskar, og kva og Kven som kan hjelpe eleven på vegen.	Jamleg dialog i lærarråd, ressursteam og samtalar med elev/føresette om vanskar, styrker, og tiltak og evaluering av desse.	Kontaktlærer, faglærer, rådgivar, elev og føresette	VGS Heile året
Inntaksmøte	Inntaksmøte for elevar som har fått inntak med fortrinnsrett	Rådgivar for ITO, avdelingsleiar, PPT VGS. Elev, føresette og rådgiver/ lærar USK	VGS April- mai
Overføringsmøte	Overføringsmøte for elevar som har søkt om individuell vurdering. Presetere at inntak ikkje er kjørt, og at informasjon blir overført til aktuell skole/avdeling om inntak avviker frå ønske.	Rådgivar for ITO/ Avdelingsleiar/rådgivar ved VGS. PPT Vgs ved behov. Elev, føresette og rådgivar/Lærer USK	VGS juni
Gode rutinar for informasjonsdeling til lærarar.	Ut frå eleven sitt samtykke gi aktuelle lærarar tilgang til meldeskjema om tilretteleggingsbehov og arrangere klasselærarråd.	Avdelingsleiar VGS	VGS Aug- sep fort- løpan de
Forutsigbar skoleoppstart.	Besøk på VGS før oppstart. Møte kontaktlærer, sjå klasserom, plassering	Person med god relasjon til eleven blir med på VGS	VGS Jun- aug

God plan og kontakt første skoledag	Sjekk inn på aktuelle elevar og legg inn små samtalar med elev gjennom første skoledag for å skape trygghet	Kontaktlærer VGS, eventuelt andre som har etablert kontakt med eleven frå skolen i forkant.	VGS aug
Trygt og godt læringsmiljø	Støtte seg til gode forskingsbaserte tiltak for gode læringsmiljø som skapar tydelege reglar og rutiner med konsekvente og varme lærarar.	Kontaktlærer og faglærer	VGS Heile året
Samarbeidsmøte om skolencærvær og fungering.	Fortsette med det som fungerer og justere om det er noko som ikkje fungerer.	Avdelingsleiar, kontaktlærer, føresette og elev. PPT og/eller OT kan delta ved behov.	Etter eigen skole-nærværsplan

Intensive tiltak

Intensive tiltak – for elevar med komplekst fråvær			
Mål 1: "Sikre at eleven kjenner til moglegheitene etter ungdomsskolen og medverkar i overgangen til vidare opplæring i skole eller bedrift.			
Mål 2: Sikre at fylkeskommunen (VGS eller OT) er forberedt på erfaringar ungdommane har med seg frå grunnskolen.			
Mål 1: Moglegheiter og medvirkning			
Kva	Korleis	Kven	Når
Få oversikt over kva som er realistisk for vidare opplæring i skole eller bedrift.	Møte mellom skole, heim og aktuelle aktørar for å samtale om motivasjon, ønsker og realistiske moglegheiter. Vilbli.no er en god ressurs i denne prosessen.	USK, rådgivar, elev, føresette, PPT og aktuelle samarbeids-partnarar (BUP, lege)	USK Okt-jan
Eksempel på Karriererettleiing frå Nordmøre	Karriererettleiing og informasjonsoverføring for elevar med stort fråvær som skal søke fortrinn eller individuell vurdering innan 1.feb	Rådgiver ITO VGS og USK samarbeider om møteplan. I tillegg deltar PPT for USK OG VGS ,elev, føresette og kontaktlærer USK	USK/ VGS Nov-jan
Ut frå kva som er realistisk og ønskeleg sikre at elev og føresette har: -tilstrekkeleg kunnskap om eit utval aktuelle utdanningsprogram -kjenner til alternative måtar å få opplæring og vurdering på. (Tilpassa løp, opplæring i bedrift, grunnkompetanse, opplæringskontrakt).	Gjennomføre digitalt møte dersom fysisk oppmøte er vanskeleg. Gi elev og føresette skriftleg informasjon i tillegg, slik at elev og føresette kan reflektere og få meir innsikt i utdannings-programma (vilbli.no) Prøve ut elev i alternativ arena der motivasjon og fungering i skole er låg/fråværande.	Rådgivar USK og OT, VGS, PPT	USK Sep-des

-Avdelingar for alternativ opplæring -alternativ til VGS, eks. Folkehøgskole, kurs.			
Innsøking av elevar med individuell vurdering	Søkarmøte der søknad og vedleggskjema blir utfylt.	Rådgivar USK, elev evt føresette, PPT ved behov	USK 1.feb
Inntaksmøte	Inntaksmøte for elevar som har fått inntak med fortrinnsrett	Rådgivar for ITO, avdelingsleiar, PPT VGS. Elev, føresette og rådgiver/ lærar USK	VGS April-mai
Overføringsmøte	Overføringsmøte for elevar som har søkt om individuell vurdering. Presisere at inntak ikkje er kjørt og at informasjon blir overført til aktuell skole/avdeling om inntak avviker frå ønske. aktuell skole/avdeling om inntak avviker frå ønske.	Rådgivar for ITO/ Avdelingsleder/rådgiver ved VGS. Elev, føresette og rådgiver/Lærar USK Elev, føresette og rådgiver/Lærar USK	VGS juni
Treffpunkt på skole eller alternativ arena før oppstart	Skole/bedrift tar initiativ til å legge til rette for eit fysisk treffpunkt der ein kan bli litt kjent. Det kan hende at video av klasserom, skolearena i forkant kan være nødvendig i nokre tilfeller for å gjere det føreseieleg.	Avdelingsleiar/ kontaktlærar VGS eller OT/arbeidsgivar tek kontakt med elev, føresette eller annan vaksenperson som er trygg for eleven.	VGS juni-Aug

Mål 2: Informasjonsutveksling og erfaringar			
Kva	Korleis	Kven	Når
Sikre samtykke til overføring av informasjon.	Innhente samtykke frå elev og eventuelt føresette i forbindelse med innsøking til VGO.	Rådgivar på USK	USK 1.feb
Åpenheit om vanskar, og kva og kven som kan hjelpe eleven på vegen.	Aktuelle lærarar får tilgang til søknadar om elevar med fortrinnsrett og meldeskjema i IOP-sky Vektlegg nyttig informasjon om både vanskar, styrker og tiltak som har fungert. Arrangere klasseLærarråd for utveksling av informasjon.	Rådgivar for individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) /avdelingsleiar Kontaktlærer, faglærer, rådgivar, avdelingsleder, PPT ved behov	VGS Heile året
Informasjonsrutinar mellom OT og VGS der elev ikkje tek imot skoleplass	Fylkeskommunen orienterer VGS og OT om elevane. Informasjonsdeling til aktuelle aktørar ved anna opplæringstilbod	Inntak, OT, Elev, føresette, PPT	Mai-juli
Oppmøtedag	Sjekk inn på aktuelle elevar og legg inn små samtalar med elev gjennom første skoledag for å skape tryggleik	Kontaktlærer, ev. anna støttepersonell i laget rundt eleven	VGS Aug
Trygt og godt læringsmiljø	Støtte seg til gode forskingsbaserte tiltak for gode læringsmiljø som skapar tydelege reglar og rutiner med konsekvente og varme lærarar.	Kontaktlærer og faglærarar	VGS Heile året
Samarbeidsmøte om skolenærvær og fungering.	Fortsette med det som fungerer og justere om det er noko som ikkje fungerer	Avdelingsleiar, kontaktlærer, føresette og elev. PPT og/eller OT kan delta ved behov.	Etter avtalt plan

Møre og Romsdal
fylkeskommune

mrfylke.no